

ἀρίστων ἔργων τοῦ ἴταλοῦ ἀριστοτέχνου. Εἰς τοῦτο διέπρεψαν ιδίως ὁ Ρούδενς καὶ ὁ Ρέμπραντ, ὃν τοῦ μὲν πρώτου τὸ ἔργον ὁ Χριστὸς μεταξὺ δύο ληστῶν εὑρῆται ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Ἀμβέρσης, τοῦ δὲ δευτέρου ἡ Σταύρωσις κοσμεῖ τὴν πινακοθήκην τοῦ Μονάχου. Δεύτερον καταλέγονται μετ' αὐτὰ ὁ ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Μαδρίτης Ἐσταυρωμένος τοῦ Βελασκοῦ, καὶ τὰ ἔργα τοῦ Προυδόν καὶ Δελακρουᾶ.

Νεκρὸν ἐπίσης σπανίως ἀπεικόνιζον οἱ ἀρχαῖοι ζωγράφοι τὸν Χριστόν. Μόνον δὲ ἀπὸ τοῦ ΙΕ'. αἰώνος καὶ ἐντεῦθεν διάφοροι σχολαὶ ἥρξαντο παριστῶσαι τὴν ἀποκαθήλωσιν καὶ τὸν ἐνταφιασμόν. Εἰς τοῦτο δέ, ἐκτὸς τοῦ Ἀνδρέου ἐκ Σάρτης, οὕτινος τὸ ἔργον ἐθαύμαζεν ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, διέπρεψαν ιδίως ὁ Καραβάγιος, καὶ ὁ Τισιανός, ὁ Τιντορέτος καὶ ὁ Καράτοσης.

K. G. ΞΕΝΟΣ

ΥΨΗΛΑ ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΑ

ΑΣ ύποθέσωμεν ὅτι ἐκθέτω ἐνώπιον ὑμῶν εἰκόνα τινὰ ἀπλουστάτην· παρατηρήσατε ὅτι δὲν περιέχει τίποτε πλειότερον πολλῶν ἄλλων εἰκόνων. Παριστᾶ τεμάχιον γῆς ἀμμῶδες, τὸ ἄκρον χωρίου τινός, πρὸς τὸ βάθος ὥριζοντα θαλάσσης καὶ ἔμπροσθεν γωνίαν βράχου. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου τούτου, ὑπὸ τὴν σκιὰν θάμνου κάθηται νεᾶνις καὶ ὁ ἄνεμος παρασύρει τὴν κόμην τῆς, ἐν ᾧ καὶ αὐτὴ συμπιέζει ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς δράκα ἀνθέων. Κατωτέρω φύονται πυκνὰ ἄγρια χόρτα καὶ παρ' αὐτὰ ἵσταται ἀβέλτερός τις καὶ ἀγροτικὸς νέος, φορῶν χονδρὸν φόρεμα καὶ δερμάτινον κασκέττον. Ἐπὶ δὲ τῶν κυμάτων φαίνονται τινὰ ιστία μακρὰν φεύγοντα, καὶ ύψηλὰ εἰς τὸν ἀέρα ἵπτανται λάροι κατερχόμενοι πρὸς τὰ ὕδατα. Πάντα δὲ ταῦτα ἐπιχρίει φῶς ἀμυδρὸν τοῦ δύοντος ἥλιου. "Ωστε βλέπετε ὅτι ἡ εἰκὼν μου ἐκ πρώτης ὅψεως δὲν φαίνεται τι λόγου ἄξιον.

Καὶ ὅμως ἔάν τις ἥθελε νὰ μεταφράσῃ τὴν σκηνὴν ταύτην, καὶ ἐπὶ τοῦ κατ' ἐπιφάνειαν ἀσημάντου τούτου θέματος νὰ θεμελιώσῃ τερπνήν τινα καὶ κομψήν ιστορίαν, ζωντανὴν διδακτικωτάτην ἄμα καὶ πρακτικωτάτην; πῶς σᾶς φαίνεται; Οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τῷ βίῳ ἀσημάντον, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἰξεύρῃ τις νὰ βλέπῃ, καὶ νὰ θέλῃ νὰ σκέπτηται.

* * *

Εύρισκόμεθα μακρὰν πολὺ μακράν· εἰς τὸ ἄκρον τῆς Γερμανίας. Ἡ θάλασσα ἥτις προβάλλει εἰς τὸ ἀμμῶδες τοῦτο μέρος εἶναι ἡ Βόρειος θάλασσα καὶ πολὺ πλησίον ἐκβάλλει ὁ ποταμὸς Ἐλβας.

Ἡ Βόρειος θάλασσα εἶναι πολύσαλος, θυελλώδης, κινδυνώδης ἔνεκα τῶν λίαν εὐμεταβλήτων ἀνέμων τῆς καὶ τῶν ισχυροτάτων παλιρροιῶν· διὰ τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον λόγον ἔχει καὶ ὀλιγίστους ιχθῦς. Ἐνίστε παρασύρει καὶ καταστρέφει παρὰ τὰς ὅχθας τῆς παμμεγέθη τεμάχια πάγων πολλαχοῦ δὲ αἱ ὅχθαι αὐτῆς καθίστανται βορδορώδεις σχηματίζουσαι ἔλη, ἔνθα βρύουσι τὰ φύκη· μεταξὺ δὲ αὐτῶν τὸ φυτὸν τὸ λεγόμενον ζωστήρος εἶναι ἀφθονώτατον καὶ μέγας πλούτος τῶν παραλίων τούτων.

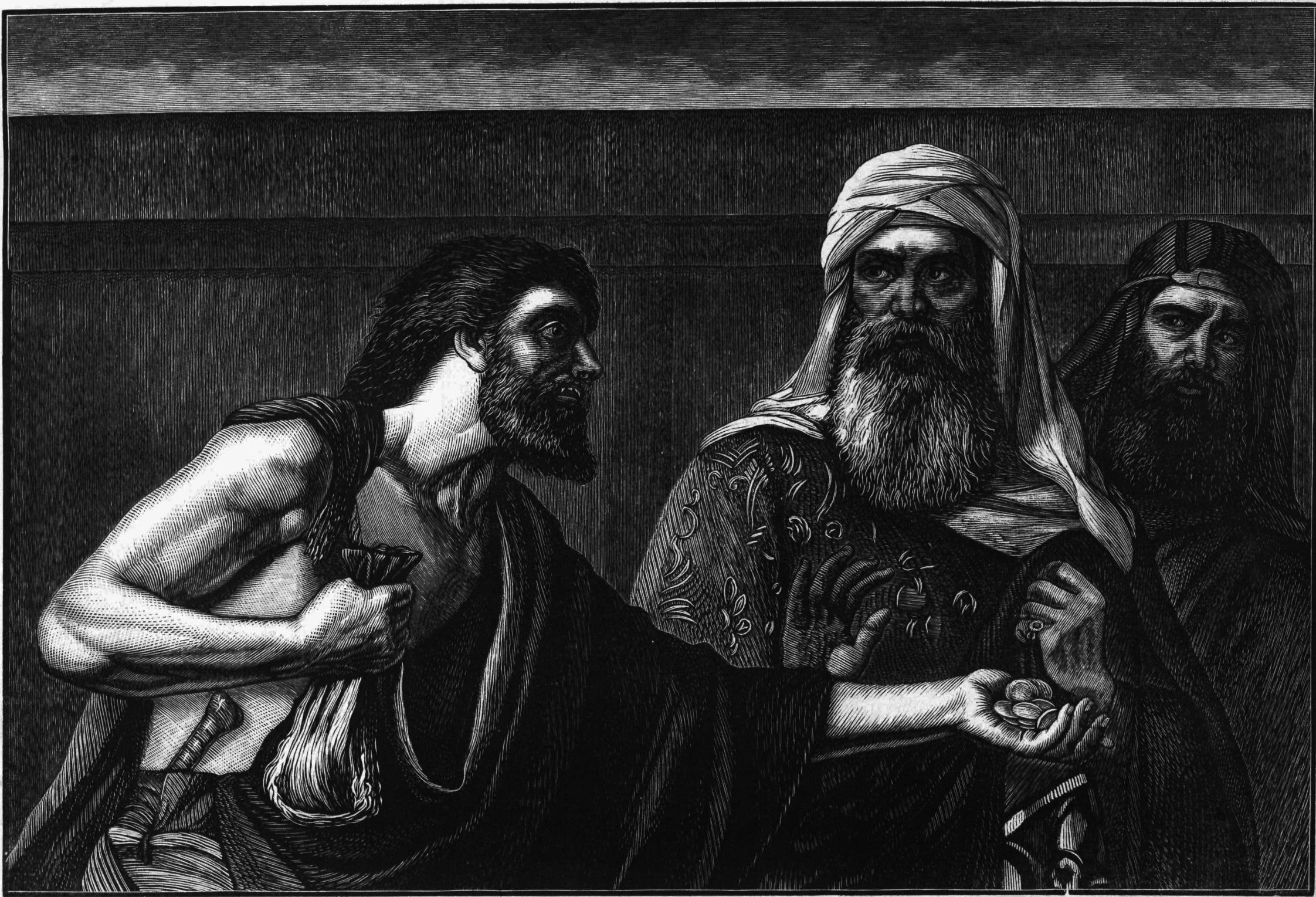
Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ παράλια ταῦτα εἶναι κατώκημένα· Ἐκ πάντων δὲ τῶν μερῶν ταῦτα μόνον εἶναι κατώκημένα· τούτων ἀναφέρω μικράν τινα κώμην Κουέδεν ὄνομαζομένην καὶ κατοικουμένην ὑπὸ χιλίων περίπου ψυχῶν.

Μεταξὺ τῶν ψυχῶν τούτων ἐκλέγω δύο ψυχὰς καὶ σᾶς τας παρουσιάζω ὑπὸ μορφὴν αἰσθητήν. Ἡ μὲν, Ἐλοη ὄνομαζομένη, εἶναι νεανίς 22 ἐτῶν εὔμορφον καὶ νόστιμον ἔχουσα τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ χεῖρας ὅμως ἐρυθρὰς καὶ πόδας χονδρούς καὶ κακῶς ὑποδεδεμένους.

Ἡ ἄλλη ψυχή, νεανίσκος 25 ἐτῶν Μελρίτος ὄνομαζόμενος, παχὺς ὡς χοιρομήριον, νωθρὸς τὸν νοῦν, κοινῶς ἐνδεδυμένος, ἀλλ' ὅμως ἐντιμότατος.

Ἄμφοτεροι σύτοι μόνον πόρον ζωῆς εῖχον τὴν συλλογὴν τοῦ ζωστήρος. Εἶναι δὲ ὁ ζωστήρος φυτὸν θαλάσσιον ἔχον μακρὰ ῥιζίδια εἰσδύοντα ἐντὸς τῆς ἀμμούς καὶ φύλλα ὡς στενάς ταινίας ἐπιπλέοντα ὑπὸ τὸ ὕδωρ. Ἀποτελεῖ δὲ λειμῶνας ὑποστρυχίους ἔχοντας πάχος πολλῶν ποδῶν καὶ χρῶμα πράσινον γλυκύ· ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀμπώτιδος τὰ φυτὰ ταῦτα συμπιεζόμενα περιπλέονται καὶ συμφύρονται, μεταβαλλόμενα εἰς πηλῶδες καὶ ἀγδέστατον ναυτιώδες μῆγμα.

Κατὰ τὴν ὥραν τῆς πλημμυρίδος ἐπειδὴ τὰ φυτὰ ταῦτα ἐπιπλέουσι καὶ τὸ ἔδαφος εἶναι ἐλῶδες, οἱ ἄνθρωποι εἰσέρχονται εἰς τὸ ὕδωρ μέχρι τῆς ζώνης, ἀνδρες τε καὶ γυναῖκες· μεταξὺ τῶν γυναικῶν πάντοτε εύρισκεται καὶ ἡ Ἐλοη μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν πάντοτε εύρισκεται καὶ ὁ Μελρίτος. Καὶ οὗτοι μὲν κρατοῦντες δρέπανον ἀποκόπτουσιν ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων τὴν ἐν τῷ ὕδατι πλέουσαν εὔμορφον χλόην, ἐκεῖναι δὲ κρατοῦσαι δίκρανα, συνάγουσι καὶ σύρουσι πρὸς ἑαυτὰς καὶ μέχρι τῆς ἀμμούς τὴν κεκομμένην ταύτην χλόην. Τοῦτο δὲ τὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας των εἶναι ἐπικερδέστατον, ἀποφέρει χρήματα· διότι ἐξαπλουμένη ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ στραγγίζουσα, ἐπειτα δὲ ξηραινομένη εἰς τὸν ἥλιον χρησιμεύει ἡ χλόη αὐτῇ πρὸς παραγέμισιν στρωμάτων· πρὸς δὲ τούτοις μεταβαλλόμενη εἰς τέφραν περιέχει σόδαν καὶ πότασαν ἐν πολλῇ ἀφθονίᾳ. Τὴν μεταχειρίζονται δὲ καὶ οἱ τῶν μερῶν τούτων κάτοικοι καλύπτοντες τὰς οἰκίας των, αἴτινες διὰ τοῦτο φαίνονται ὡς γιγαντιαῖς ἡμίονοι κεκρυμμέναι ὑπὸ πελώριον φορτίου χόρτου.

Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐργασίαν τῶν νέων καὶ τῶν νεανίδων διαιμείονται λόγοι περιποιητικοὶ ἐκατέρωθεν γινόμενοι ἀρχὴ καὶ θεμέλιον τρυφερῶν γαμηλίων δεσμῶν. Ὁ Μελρῖκος λοιπὸν παρατηρήσας πολλάκις τὴν δεξιότητα καὶ τὴν ταχύτητα μεθ' ἡς ἡ Ἐλση συνῆγε καὶ συνεσώρευε τὸν ζωστῆρα, ἔξετίμησε τὴν ἀρετὴν αὐτῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ Ἐλση ἔξετίμησε τὸν Μελρῖκον βλέπουσα τὴν ἀκατάβλητον αὐτοῦ δραστηρότητα καὶ τὴν ταχύτητα εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ δρεπάνου. Δὲν ἐδράδυναν δὲ νὰ ἀνακοινώσωσι πρὸς ἄλλήλους τὴν γνώμην των. Ὁ Μελρῖκος μάλιστα ἐσκέπτετο ὅτι ἡ Ἐλση θὰ ἐγίνετο ἀξιόλογος οἰκοκυρά, καὶ ἡ Ἐλση ὡσαύτως ἔλεγε καθ' ἐσυτὴν ὅτι ὁ Μελρῖκος ἔμελλε πάντως νὰ γίνῃ ἀξιόλογος σύζυγος, ἀλλ' οὐδέποτε ἔξεμυστηρεύθη εἰς ἄλλον τινὰ περὶ τούτου.

Εἶχεν δόμως καὶ ἐν ἑλάττωμα ἡ Ἐλση· ἥτο νεᾶνις ρέμβωδης, ἀγαπῶσα τὰ ὄνειρα. Εἰργάζετο δὲ μόνον διότι ἥθελε νὰ ἐργάζηται, ἀλλὰ μετὰ πάσης χαρᾶς θὰ παρητεῖτο οἵας δήποτε ἐργασίας, ἐὰν ἥδυνατο νὰ συντηρῆται μὴ ἐργαζομένη. Εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐργασίας, ἅμα αἰσθανομένη ἐσυτὴν ἐλευθέρων ἐκ τῆς καθημερινῆς ἐργασίας, ἔσπευδε πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης καὶ ἀφηρημένη παρετήρει διερχόμενα τὰ ιστία τῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἢ τὸν καπνὸν τῶν ἀτμοκινήτων. Μετὰ μεγίστης δὲ ἀφοβίας ἀνερριχᾶτο τὴν ὑπεράνω τοῦ χωρίου τῆς ἀπόκρημνον ἀκτὴν. Ἐχώνετο ὑπὸ τοὺς κλάδους θάμνου τινὸς ὑπὸ ἀνθέων κεκαλυμμένου τὸ ἔσω, ὑπὸ φύλλων πυκνῶν τὸ θέρος. Καὶ ἐκ τῆς σκοπιᾶς ταύτης παρηκολούθει διὰ τοῦ βλέμματος τὰ διάφορα εἴδη τῶν λάρων οἵτινες ἀνέβαινον, κατέβαινον, ἀείποτε παραφυλάττοντες, ἐνεδρεύοντες, μετὰ μεγίστης ὀρέξεως. Ἐν καιρῷ δὲ τρικυμίας τὰ πτηνὰ ταῦτα ἀναπηδῶσι μετὰ τῶν κυμάτων, μαστίζουσιν αὐτὰ διὰ τῶν πτερύγων των ἵνα ουλλάθωσιν ἰχθύν τινα καταπεπληγμένον ὑπὸ τῆς τρικυμίας· κατὰ δὲ τὰς ἡσύχους ἔσπέρας ἵπτανται κατ' εὔθεταν καὶ βυθίζονται ἐπιπίπτοντα κατὰ μικρῶν ἰχθύων ὃν ἡ φωσφορίζουσα λάμψις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λυκαυγοῦς δεικνύει τὸν τόπον ἔνθα εύρισκονται.

Τὰ θεάματα ταῦτα κατέθελγον τὴν Ἐλσην. Καὶ τῷ ὄντι, τί ἡσαν αἱ θαλάσσαι εἴκείναι αὖραι αἱ πνέουσαι διὰ μέσου τῆς κόμης της, ὁ οὐρανὸς ἐκεῖνος ὁ τὸ ἀπειρον αὐτοῦ κυανοῦν στερέωμα καμπυλώνων ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς της, ἡ θάλασσα ἐκείνη ἡ συρράπτουσα τὴν πρασίνην γραμμήν της μετὰ τῆς κυανῆς γραμμῆς τοῦ ὄριζοντος, ἡ ἀλμυρὰ ἐκείνη δρόσος ἡ δροσίζουσα τὰ χείλη καὶ τοὺς ρώθωνας τῆς Ἐλσης! Τί ἡσαν πάντα ταῦτα; Τοῦτο δὲν ἥδυνατο νὰ νοήσῃ ὁ Μελρῖκος. Ἡ δριμεῖα ἐκείνη ὑγρασία διεπέρα καὶ ἐνότιζε τὰ ἐνδύματά του, ἡ ἄνευ ὄρίου ἐκείνη θάλασσα τὸν δυσηρέστει, ὁ ἀπέραντος ἐκεῖνος οὐρανὸς τὸν ἡνάγκαζε νὰ χασμάται, ὁ θαλάσσιος ἄνεμος τοῦ ἔπαιρνε τὸ κασκέτον του καὶ τῷ ἀπέστελλεν ἄμμον εἰς τοὺς ὄφθαλμούς.

* *

Ἐσπέραν τινὰ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου εἶδεν ὁ Μελ-

ρῖκος τὴν Ἐλσην καθημένην ὑπὸ τὸν θάμνον καὶ κατὰ τὸ σύνθετο ὄνειροπολοῦσαν καὶ σύννουν. Περιελθὼν δὲ τὸν βράχον ἐστάθη ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς νεάνιδος καὶ ὑψώσας τὴν κεφαλὴν ἐφώνησε πρὸς αὐτὴν.

—Ποῦ ἐσκαρβάλωσες αὐτοῦ ἐπάνω! τί διάβολο βλέπεις κάθε μέρα ἀπ' αὐτὴν τὴν κορφὴ καὶ χάσκεις τόσες ὥρες!

—“Αν ἔλθης καὶ σὺ ἐδῶ ἐπάνω Μελρῖκε, ἀντὶ νὰ κάθεσαι αὐτοῦ κάτω, θὰ θαυμάσῃς καὶ σὺ καθὼς ἐγὼ τὸν οὐρανὸν τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς γλάρους.

—“Α, μὰ τὸ ναὶ ὠραῖα πράγματα νὰ θαυμάσω, πουλιά, ἀέρα καὶ νερό! Αμ’ αὐτὰ δὲν εἶναι πάντα τὰ ἴδια; Καθὼς καταλαβαίνω ἀν κάθεσαι καὶ χάσκης ὀλοένα, θαρρῶ πῶς ποτὲ δὲν θὰ ἀποφασίσω νά σε πάρω. Σὺ ὅλο μὲν τὰ σύννεφα ἔχεις νὰ κάνῃς καὶ ἔχεις τὸ νοῦ σου πολὺ ψηλά.

—“Αμ’ καὶ νά με ζητήσης, θαρρεῖς πῶς δὲν θὰ συλλογισθῶ καὶ ἐγὼ ἀν πρέπη νὰ πάρω ἔνα ἀνθρωπὸν ποὺ ἀγαπᾷ τόσον πολὺ τὰ χαμηλά, καὶ δὲν θέλει νὰ ἴδῃ παραπάνω ἀπὸ τὰ πόδιά του καὶ ἀπὸ τὸ δρεπάνι του. “Ωρα κάλη!

—“Εχει γειά, Ἐλση. Θαρρῶ πῶς ἀπὸ τὴν καρδιά μου ὡς τὴν καρδιά σου μᾶς λείπει ἔνα γιοφύρι καὶ λυπούμαι πολύ.

* *

‘Ο Μελρῖκος θά την πάρη τὴν Ἐλσην; Αμφίβολον. Άλλὰ καὶ ἐὰν ἀπεφάσιζόν ποτε νὰ ἀνταλλάξωσι δακτυλίδια, θὰ εἶναι ἀρά γε εύτυχεῖς; Δὲν πιστεύω· διότι ἡ εύτυχία θέλει κοινόν τι μέσον, καὶ διανοίας ἔχουσας τὴν αὐτὴν πτῆσιν.

‘Η Ἐλση ἐκπροσωπεῖ μίαν τῶν φύσεων ἐκείνων, αἵτινες μόνον πτέρυγας ἔχουσιν ἵνα ἵπτανται εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἰδεώδους, οὐχὶ δὲ πόδας ἵνα βαδίζωσιν ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ πραγματικοῦ. Άλλ’ ὁ Μελρῖκος πόδας μόνον ἔχει ἵνα βαδίζει εἰς τὰς σκολιὰς καὶ μεστὰς κονιορτοῦ ἀτραποὺς τοῦ θετικοῦ βίου. Εκείνη μὲν ζῇ παρὰ πολὺ ψηλά, οὗτος δὲ παρὰ πολὺ χαμηλά. Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν νὰ συννοηθῶσιν ἀφ’ οὗ θὰ εἶναι ἡναγκασμένοι νὰ ἀποσπάσωσιν ἀλλήλους ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἦν ἔκαστος αὐτῶν βαδίζει μετὰ χαρᾶς, καὶ νὰ ἀναγκάζωσιν ἀλλήλους νὰ βαδίζωσιν εἰς ἔδαφος ἀντιπαθητικόν;

‘Η εύτυχία οὔτε εἰς τὴν ἀπρόσιτον σφαῖραν τῶν ὄνειρων εύρισκεται, οὔτε εἰς τὴν περιωρισμένην τῆς πραγματικότητος. Μόνον ἐν τῷ μέσῳ δύναται τὸ μὲν ἰδεώδες νὰ κοσμήσῃ τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δὲ χυδαιότης νὰ φυτισθῇ ὑπὸ τοῦ ἰδεώδους. Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν ἀνθρώπον σῶμα καὶ ψυχὴν· τὰ δύο δὲ ταῦτα κατὰ τὴν ἐν τῇ θυητῇ γῇ συμβίωσιν των ὄφειλουσι νὰ συντελῶσιν εἰς τὴν ἀρμονικὴν αὐτῶν συνύπαρξιν, ἡ μὲν ψυχὴ παρέχουσα τὰς πτέρυγας της καὶ τὰς ἐλπίδας της, τὸ δὲ σῶμα τὴν μέριμναν τῶν καθημερινῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου. Διότι ἐὰν ἡ μὲν ψυχὴ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν νὰ ἀνίπταται διαρκῶς εἰς τὰ αἰθέρια ὑψη, ἔνθα τὰ πάντα οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἡ ὄνειρα, τὸ δὲ σῶμα ἐπιμένη νὰ διατρίβῃ εἰς τὸ ταπεινὸν τῆς γῆς ἔδαφος, ἔνθα τὰ πάντα εἶναι ὄλη καὶ πραγματικότης, τότε οὐδεμία ισορροπία δύναται νὰ υπάρξῃ, καὶ ἡ ἀρμονία τάχιστα διαρρήγνυται.

Ποῦ λοιπὸν εἶνε αἱ εὔτυχεῖς ἐκεῖναι ἐνώσεις τῶν πόθων καὶ τῶν ἀγώνων αἱ ἔξασφαλίζουσαι τὰς χρείας τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀμοιβαίαν εὐδαιμονίαν;

Ίδού ἐκ τῆς μικρᾶς ἡμῶν εἰκόνος ὁποῖον μέγιστον συμπέρασμα ἔξαγομεν, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ πόσον πρακτικόν!

Ναί, διφείλομεν νὰ ἀγαπῶμεν νὰ ἀναβαίνωμεν ἐνίστε-

εῖς τὰ ὄψη, πρὸς ἣ καλεῖ ἡμᾶς ὁ πόθος τοῦ ὑψηλοῦ καὶ καλοῦ, ὁ φείλομεν ὅμως καὶ νὰ γινώσκωμεν νὰ καταβαίνωμεν ἐγκαίρως εἰς τὸ πραγματικόν, ἔνθα εἴμεθα καταδεδίκα σμένοι νὰ ζῶμεν μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων.

(Κατὰ τὸ γαλλικόν)

P. I. ΦΕΡΜΠΟΣ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Ι πεπολιτισμένοι λευκοί, ὅπως πάντα τὰ λοιπὰ, καὶ τὴν μουσικὴν τελειοποιήσαντες αἰσθάνονται αὐτὴν ζωηρῶς καὶ καθαρῶς, πρὸ πάντων οἱ ἀνθρωποι τοῦ λαοῦ, αἱ γυναῖκες καὶ, μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, ὀλίγαι καλλιτεχνικαὶ καὶ πολλάκις ἐκτεθηλυμμέναι φύσεις. Ὡς πρὸς τὸ πλῆθος δὲ τῶν ἀστῶν ἡμῶν ἡ πρὸς τὴν μουσικὴν κλίσις οὐδὲν σχεδὸν ἄλλο θεωρεῖται ἡ συρμός τις καὶ κομψότης καὶ εἶνε προσποιητὴ μᾶλλον ἡ πραγματική. Ο λαίμαργος Νιάμ-Νιάμ λησμονεῖ τὸ γεῦμα αὐτοῦ ἵνα ἀκούσῃ ἄσμά τι, ἀλλ' ὀλίγοι γάλλοι ἀστοὶ ἥθελον πράξει τοῦτο.

«Βλέπομεν πρὸς τούτοις ὅτι, πανταχοῦ ἡ μουσικὴ μόλις ἀπαλλαγεῖσα τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς βαρβαρότητος, ὑπῆρξε μελῳδική. Προέρχεται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ρυθμικὴ ἐπέκτασις τῆς φωνῆς τοῦ πάθους εἶνε ἡ βάσις, ἡ οὐσία τῆς μουσικῆς. Ἡ πλήρης τῆς μουσικῆς ἀκμὴ ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην βεβαίως συνετελέσθη κατὰ τοὺς νεωτάτους μόνον αἰῶνας. Ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, ἡ ἀνθρωπότης τείνει ν' ἀποδίδῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀξίαν εἰς τὰς αἰσθητικὰς καὶ κατ' ἐπίφασιν ἥδονάς· ὅθεν βλέπομεν ἡδη τὴν μελῳδικὴν φάσιν τῆς μουσικῆς τῷ τέρματι ἐγγίζουσαν, ὅπερ εἶνε τὸ γῆρας αὐτῆς. Τῶν πεπολιτισμένων φυλῶν τὸ ἐνδιαφέρον ἀλλαχοῦ ἔγκειται καὶ αἱ πλατύτεχνοι τοῦ Βεχτόδεν, τοῦ Μόζαρτ, τοῦ Βέρδη, τοῦ Βελλίνη κλπ. μελῳδίαι εἶναι τὸ κύκνειον ἄσμα. Ὁ σημερινὸς συρμός, ὁ τόσῳ καταπληκτικῷ ἐπιδιωκόμενος, ἐνυπάρχει ἐν τῇ ἀνευ ἐκφράσεως μουσικῇ τῇ λεγομένῃ ἀρμονικῇ, καὶ εἶνε παρακμή, διότι ἡ μελῳδία ἔχει τὸν αὐτὸν λόγον πρὸς τὴν μουσικὴν, δὸν ἡ εἰκὼν πρὸς τὴν ποίησιν εἶνε δηλ. ἡ οὐσία αὐτῆς. Πράγματι δέ, ἡ μουσικὴ τέχνη ὁσημέραι μαραίνεται καὶ κινδυνεύει νὰ τελείωσῃ ὡς ἥρετο, ἐν τῷ θορύβῳ.» (1)

Ἡ κρίσις αὕτη εἶνε λίαν δριμεῖα καὶ διαβλέπει τις ἐν αὐτῇ τὴν μετάδοσιν τοῦ αὐστηροῦ τῶν συγχρόνων ιστορικῶν καὶ φιλοσόφων τῆς Ἀγγλίας συστήματος, ὅπερ τείνει εἰς ἔξαφάνισιν τῆς τέχνης ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ταῦτα εἶναι ὑπερβολὴ· οἱ νεώτεροι, καίπερ εἰς ἐπιστημονικά, πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ προσηλωμένοι ζητήματα εἰς τὴν προσοχὴν αὐτῶν προσβαλλόμενα, δὲν θὰ καταδι-

κασθῶσιν ὅμως ἔνεκα τούτου ν' ἀπαλείψωσιν ἐκ τοῦ ἔσωτῶν βίου ὅτι ἐμποιεῖ τὸ θέλγητρον αὐτοῦ.

Ἡ τάσις ὅμως τοῦ ἔξαίρειν ἐκ τῆς μουσικῆς τὸ ἀρμονικὸν μέρος πρὸς βλάσην τῆς μελῳδίας εἶνε πραγματικὴ καὶ χρονολογεῖται οὐχὶ πρὸ ὀλίγου: πρὸ πολλοῦ παρ' ἡμῖν ἀπαιτεῖται ίδιᾳ καὶ πολλάκις ἐπίπονος προσπάθεια ἵνα δυνάμεθα, ἐν τῷ μελῳδραματικῷ θεάτρῳ ν' ἀκούσωμεν καὶ ἀκολουθῶμεν τὸ ἄσμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς τρικυμιώδους ὄρχήστρας. Φαίνεται ὅτι νεαροί τινες συνθέται εὐχαριστοῦνται νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς δοκιμασίαν τὴν δύναμιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀκοῆς. Ἐπανέλασθον συχνάκις ὅτι ἡ τάσις τοῦ Βάγνερ εἶνε νὰ δώσῃ τῇ ἀρμονίᾳ δλεθρίαν ὑπεροχήν· τὸ ἀληθὲς εἶνε ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἀρμονίας οὗτος ἔχει καταπληκτικὴν ὑπεροχήν, μή εὐρισκομένην ἐξ ἴσου ἐν παντὶ εἰς τὴν μελῳδίαν ἀποβλέποντι. Ἐπιμένοντες ὅμως εἰς ἐν μόνον σημετον τῆς εὐφύϊας αὐτοῦ, τοῦτο μόνον ἐπὶ τέλει ἡθέλησαν νὰ λάβωσιν ὑπ' ὅψιν. Ἡ πλάνη αὕτη τόσῳ μᾶλλον εὔκολωτερον διεδόθη παρ' ἡμῖν, καθόσον περιωρίσθημεν νὰ κρίνωμεν αὐτὸν μόνον ὡς μουσικὸν ἐκ τινῶν τεμαχίων ἐν συναυλίαις ἐκτελεσθέντων.

Ο Βάγνερ δὲν εἶνε μόνον μουσικός. "Ο, τι ἀποτελεῖ τὸν ἀληθῆ, τὸν ὑψηλὸν τοῦ ἔργου αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ τῷ παρέχει τὴν πρωτοτυπίαν, εἶνε ὅτι ἡθέλησε νὰ σχηματίσῃ σύνολόν τι, ἐν ᾧ ἡ ποίησις, ἡ σκηνικὴ διασκευή, ὁ χορὸς καὶ ἡ μουσικὴ νὰ ἔχωσιν ἴσην θέσιν καὶ ἀποτελῶσιν ὅλον τι ἀδιάίρετον. Οἱ παρευρεθέντες ἐν ταῖς παραστάσεσι τοῦ **Beyreuth** μόνοι δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀκριβῆ καὶ τελείαν ἰδέαν τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτοῦ.

Τίς τῳόντι ὑπῆρξε τοῦ γερμανοῦ ἀναμορφωτοῦ ὁ σκοπός; Τοῦτον ἀποκαλύπτει αὐτὸς ἐν τινὶ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Φριδερίκον Βιλλότον, δεδημοσιευμένη ἐν τῇ κεφαλίδι τῶν τεσσάρων μελῶν ποιητικῶν ποιητῶν, ἐνθα ἐκτίθησι τὴν ἀταξίαν, ἐν ᾧ τότε ηύρισκετο ἡ γερμανικὴ μουσική: "Ολοὶ οἱ χαρακτῆρες συνυπῆρχον, λέγει, ἐν πληρεστάτῃ ἀκαταστασίᾳ: χαρακτήρες γαλλικός, ιταλικός, μίμησις γερμανική ἀμφοτέρων· προσθέσατε προσέτι προσπαθείας ἵνα τὸ παλαιὸν δρᾶ ματικῶν ποιητῶν μάτιαν ὑπερβολὴν ὑπερβολὴν... Ἐκ τῆς συγχύσεως ταύτης προδηλώτατον ἀτοπὸν προέκυπτεν, ἢτοι τελεία ἀπουσία χαρακτῆρος ἐν ταῖς μελῳδραματικαῖς παραστάσεσιν." Ιγα

1) Dr Letourneau, Sociologie, p. 98, 99.